

Til

Kultur- og likestillingsdepartementet

postmottak@kud.dep.no

Strømmen, 18. desember 2023

Innspill til handlingsplan for deltakelse - Innspill fra Viken barne- og ungdomsråd (VIKENBUR)

VIKENBUR er en paraplyorganisasjon for de regionale barne- og ungdomsorganisasjonene i Akershus, Buskerud og Østfold. En kan si at vi har mye samme rolle som idrettskretsen har for idretten lokalt. Våre medlemmer er gjerne også medlem i LNU på nasjonalt plan.

1. Opplæring av frivillige ledere og tillitsvalgte

Viken BUR støtter de tre forslagene til delmål i Regjeringens plan, men vi tror de ikke kan stå alene. Vi vil i tillegg foreslå et fjerde delmål:

- Styrke opplæring av barn og unge som ledere og tillitsvalgte i frivillige organisasjoner

Under vil vi begrunne hvorfor vi mener at det er veldig viktig å styrke opplæringen i frivillige organisasjoner for barn og ungdom.

Hvis vi skal oppnå at alle barn og unge skal være med i frivillige kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter ønsker VIKENBUR at vi beveger oss bort fra at barn og unge i stor grad skal være passive aktivitetsforbrukere til at mange flere kan bli aktive deltagere og aktører i egne og andres liv.

En slik endring vil styrke og trygge den enkelte person, og gi den økt kompetanse og mestringsevne. Kunnskapen en bygger oppgjennom deltagelse og organisering av aktivitet i en barne- og ungdomsorganisasjon vil en ta med seg resten av livet. Det vil også gi oss et sterkere sivilsamfunn med flere aktive samfunnsborgere, f.eks. mulighet for økt yrkesdeltagelse og vi kan til og med som samfunn stå bedre rustet i en beredskapssituasjon.

Altfor mange mislykkes i skolen i dag, og frafallet i videregående skole er skremmende høyt. Det å kunne gi flere unge en arena i frivilligheten, hvor de kan kjenne på trygghet og muligheten til å lykkes vil være bra for hele samfunnet.

Hvorfor er ikke «alle» med?

Det er viktig å ha en realistisk tilnærming til å få til økt deltagelse i frivilligheten. Vi ligger allerede i verdenstoppen i frivillig deltagelse, og det er gjerne en, og ofte flere, grunner til at mange ikke har praktisk mulighet til å delta. Hvis en skal få med seg en større andel av de som i dag ikke er med må det offentlige bidra mer på det økonomiske feltet enn i dag, da økonomiske hindringer gjør at stadig flere ikke kan delta.

Rapporten «Kva kjenneteikner dei frivillige og kva har endra seg?» fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor (2015) ved Bjarte Folkestad, Dag Arne Christensen, Kristin Strømsnes og Per Selle viser at de med høy utdanning eller høy inntekt har høyere deltagelse i frivilligheten. I tillegg til utdannings- og inntektsnivå nevner rapporten også at gifte/registrerte partnere har høyere deltagelse i frivilligheten enn andre. I mange frivillige tilbud for barn og unge er en veldig avhengig av foresattes deltagelse i det frivillige arbeidet for at en skal kunne ha et tilbud til barna. Det gjelder både for å organisere aktivitetene, dugnad for å skaffe (del)finansiering av aktiviteter, og kjøring til og fra aktiviteter.

I den gruppen av barn og unge, som i dag faller utenfor tilbud fra frivillige organisasjoner, er det en stor andel som kommer fra hjem med lav inntekt, lav utdanning, foresatte som er aleneforsørgere, og andre parametre som fører til lavere deltagelse i frivillige organisasjoner. I enkelte innvandrergupper er deltagelse i frivillighet vesentlig lavere enn gjennomsnittet. Allikevel er det kanskje disse barn og unge som trenger slik aktivitet mest. Her ligger det også et stort potensial i å kunne rekruttere ledere, tillitsvalgte og gode forbilder for gruppen.

Mange organisasjoner ønsker å bidra til større deltagelse, men for å få til dette er det viktig at det offentlige er bedre tilretteleggere, både økonomisk og på andre måter, slik at en økt deltagelse ikke blir en enda større økonomisk byrde for den enkelte organisasjon.

Tillit

Vi tror at høy deltagelse i frivilligheten har bidratt sterkt til at Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder å ha tillit til hverandre – både innbyggere imellom, og mellom innbyggere og myndigheter. Ved deltagelse i frivillige organisasjoner er vi hele tiden i situasjoner hvor vi må samarbeide og stole på andre medmennesker. De fleste gjør dette uten å få betalt for det. Det bygger tillit i praksis. I Norge har vi også tradisjon for et mye tettere samarbeid mellom det offentlige og frivillige organisasjoner, enn de fleste andre land.

Større kamp om arbeidstakerne

En del kultur- og fritidsaktiviteter blir i dag tilrettelagt av lønnede ansatte, særlig i det offentlige. Som i alle andre sektorer vil også frivillig sektor bli rammet av endret demografi i det norske samfunnet det vil si flere gamle i forhold til folk i yrkesaktiv alder. De organisasjonene som i dag er avhengig av ansatte, vil i fremtiden bli enda mer avhengig av frivillige for å få jobben gjort på grunn av større kamp om de ansatte i arbeidsmarkedet. Da blir det enda viktigere i større grad å gjøre barn og unge selv i stand til å lære å ta ansvar og gjøre det arbeidet som skal til for at vi også i fremtiden skal kunne ha tilgjengelige tilbud til lave kostnader for alle barn og ungdom.

Økt behov for skoloring

VIKENBUR mener at en på grunn av endret demografi må ruste samfunnet for at barn og unge i enda større grad kan bygges og trygges for å drive en større andel av aktiviteter innenfor kultur-, idrett- og fritidsaktiviteter i egenregi utført av frivillige.

For at frivillige organisasjoner skal kunne gi et tilbud til flere barn og unge vil en også trenge flere ledere og tillitsvalgte til å drive organisasjoner og deres aktiviteter. Det er f.eks stor forskjell på å drive en lokal aktivitet med 20 medlemmer enn med 50. Med flere medlemmer blir gjerne organiseringen mer kompleks, og en må bruke mer ressurser på koordinering i tillegg til direkte oppfølging av hvert enkelt medlem.

Rundskriv Q-27/2006 B «Deltakelse og innflytelse fra barn og ungdom» fra Barne- og Likestillingsdepartementet sier følgende:

Barn og ungdom er en ressurs

Barn og unge har rett til å bli sett, få si sin mening og bli hørt – både i familien, i barnehage og skole, i fritidstilbud, i nærmiljøet og i lokalsamfunnet. Barn og unge må ha utfoldelsesmuligheter, tid og rom for deltagelse og engasjement på egne premisser, slik at de selv kan uttrykke seg både i fellesskap med jevnaldrende og med voksne. Som aktive medborgere skal de kunne ta del i reelle demokratiske prosesser og få påvirke sin egen hverdag.

Også i VIKENBUR er vi selvfølgelig opptatt av at barn og unge er en ressurs. Vi ser at de organisasjonene som er dyktige på forskjellige kurs- og opplæringstiltak som oftest er de som over tid har mest stabil aktivitet. I de organisasjonene som en ikke har dette på plass i samme grad svinger aktiviteten over tid mye mer ut ifra hvilke personer som til enhver tid styrer organisasjonen.

Vi mener derfor at opplæring er en viktig nøkkel til at enda flere barn og unge skal kunne delta i frivillige aktiviteter. Barn og unge vil ha med seg den kompetansen de får i ung alder resten av livet, som gir oss et sterkere sivilsamfunn. Samtidig så vil det at flere i organisasjonen har nødvendig kompetanse gjøre at organisasjonene kan tilby tilbud for enda flere.

Ved å delta mer aktivt i en frivillig organisasjon så får en både vist seg fram, hva en kan, og hva en står for. Med større nettverk står en også mye bedre rustet senere i livet. For eksempel har mange skaffet seg jobb gjennom kontakter de har opparbeidet seg gjennom frivillig arbeid. Gjennom arbeid i frivillige organisasjoner kan en lære mye om samarbeid og personellhåndtering, som vil kunne være gull verdt i en jobb senere i livet.

De regionale organisasjonene har ofte en nøkkelrolle i skolering av ledere og tillitsvalgte. Det er derfor viktig at de gjøres økonomisk i stand til at flere kan få opplæring – også de som ikke har penger til å betale for egenandelen på kurset selv. I gruppen barn, ungdom og deres foresatte så er det mange med dårlig økonomi som i dag ikke har mulighet til å være med pga dårlig økonomi. Mange av disse kunne stilt opp og deltatt aktivt, om de økonomiske hindringene ble fjernet.

Offentlig tilrettelegging – lagspill med frivilligheten

De frivillige organisasjonene ønsker jo på generelt grunnlag at flest mulig skal kunne delta på deres aktivitet. Mange frivillige organisasjoner har i tillegg til selve aktivitetene de bedriver også ideelle formål med sin virksomhet.

Vi ser at det er stor forskjell fra fylkeskommune til fylkeskommune i hvordan en legger til rette for regionale barne- og ungdomsorganisasjoner. I noen fylker støtter fylkeskommunen godt opp om regionale barne- og ungdomsorganisasjoner, mens det i andre ikke er noen støtte å hente. Vi ønsker at barne- og ungdomsorganisasjonene kan behandles mer på likefot med idretten. Vi er opptatt av at barn og unge skal ha et mangfold av aktiviteter å velge mellom. Ikke alle er interessert i kulturskole eller idrett.

Hvis en i større grad skal kunne få til å aktivisere flere av de som i dag faller utenfor må det offentlige i større grad bidra til at deres deltagelse ikke blir en økonomisk belastning for organisasjonene. De foresatte til barn og unge som faller utenfor i dag har av forskjellige grunner ofte i mindre grad mulighet til å bidra på f.eks. dugnad, økonomiske bidrag eller kjøring til aktiviteter.

Et økonomisk styrket bidrag til strukturert skoling av ledere og tillitsvalgte vil derfor være veldig viktig for at flere barn og unge i dag skal kunne få et reelt fritidstilbud. I dag så er det mange som stenges ute på grunn av dårlig økonomi i hjemmet. I det store bildet vil en kunne spare samfunnet for store utgifter ved å sette inn mer til skoling av barn og unge som et forebyggingstiltak, framfor å bruke store ressurser på reparasjon i etterkant.

Vi er opptatt av at en styrker de støtteordningene som gjelder i dag. For vårt område vil det si å styrke Frifond for lokale lag, og for de regionale organisasjonene å styre/etablere støtteordninger for regionale barne- og ungdomsorganisasjoner.

VIKENBUR vil gjerne være med å bidra i dialog om praktiske måter at et slikt økonomisk løft kan gi ønsket effekt.

Andre innspill:

2. Økonomi

Som nevnt under forrige punkt er økonomi viktig. Takket være offentlige støtteordninger er vi i verdenstoppen når det gjelder deltagelse i frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene. Hvis vi ikke hadde hatt denne støtten hadde deltagelsen i disse organisasjonene vært mye lavere, og vi hadde hatt lokal aktivitet på færre steder.

Vi ber om at det ikke lages nye støtteordninger, men at en styrker Frifond for lokale lag, og at en etablerer støtteordninger for regionale barne- og ungdomsorganisasjoner i de fylkeskommunene det ikke finnes, og styrker støtten der dette finnes.

3. Offentlig eide lokaler

Lokaler er viktig for lokal aktivitet. Det offentlige sitter på mye lokaler, som også kan brukes på kvelder og i helger. Skoler er et eksempel. Her må det ryddes slik at disse blir mer tilgjengelige og brukervennlige for frivilligheten. Idretten har gått foran, og for disse finnes det ofte ordninger. Det må også på plass for resten av frivilligheten.

Vi vil her spesielt peke på et pionerarbeidet som er gjort i Viken fylkeskommune med veilederen «Skolen som kulturarena – veileder Viken fylkeskommune – fra ønske til behov»

Lenke til denne: <https://viken.no/aktuelt/skal-sikre-at-skolebygg-kan-romme-bade-undervisning-og-kultur.172031.aspx>

Denne vil være med på at offentlige bygg blir mye bedre tilrettelagt for frivilligheten.

4. Frivilligheten eide lokaler

Det må legges bedre til rette slik at lokaler eid av frivilligheten kan få støtte til oppgradering til dagens standard, som for eksempel støtte til å gjøre lokaler universelt tilgjengelige.

5. Kontaktpunkt med kompetanse i kommunene

For å få til godt samarbeid ute i kommunene må frivilligheten ha et kontaktpunkt i kommunen. Vedkommende må ha kompetanse på frivillighet, ha oversikt over hele kommunenorganisasjonens forskjellige samarbeid med frivilligheten, og ha god kontakt med offentlig hjelpeapparat som NAV og lignende slik at frivilligheten har mulighet til å legge til rette for barn og unge fra hjem med dårlig økonomi mv.

6. Kommunene må ha oversikt over tilbud

Kommunene må skaffe seg oversikt over frivillig tilbud i egen kommune, og bruke Frivillighet Norges aktivitetsoversikt.

Med vennlig hilsen
Hans Kristian Solberg
Daglig leder

hk@vikenbur.no
90 52 80 91